

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 71 0 П 199122 18 Рев
Бања Лука, 05.09.2018. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Биљане Томић, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Даворке Делић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља 1. Г.В. из Б.Л. и 2. С. д.о.о. К. н. В., које у ревизионом поступку заступа пуномоћник М.М., адвокат из Б.Л., против туженог МКД М. д.о.о. Б.Л., кога заступа пуномоћник М.П., адвокат из Б.Л., ради утврђења и исплате, в.с. 100.000,00 КМ, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 199122 17 Гж од 08.12.2017. године, у сједници вијећа одржаној дана 05.09.2018. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Захтјев туженог за накнаду трошкова ревизионог поступка, на име састава одговора на ревизију у износу од 1.535,62 КМ, се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број: 71 0 П 199122 14 П од 15.12.2016. године, одбијен је захтјев тужитеља Г.В. (у даљем тексту: првотужитељ) и С. д.о.о. К.н.В. (у даљем тексту: друготужитељ) да се утврди да је правно ништав мјенични авал – јемство дато као средство обезбјеђења отплате кредита код туженог, по уговору о кредиту број ... од ... године, дато на издатој мјеници без протеста серијски број ... од ... године, те да се тужени обавезе да врати друготужитељу незаконито заплијењена новчана средства са пословних рачуна Н.Г.А.А.В., Ф. Б. Л., број рачуна ..., У.С.В., Ф.М., број рачуна ... и У.С.В., Ф. Б.Л., број рачуна ... у износу од 17.000,00 КМ, те да друготужитељу надокнади штету, насталу незаконитом блокадом пословних рачуна од 08.08.2010. године због немогућности обављања привредне дјелатности у овом периоду, исплатом износа од 26.186,00 КМ, као и да на име изгубљене зараде друготужитељу исплати износ од 50.000,00 КМ, са законском затезном каматом почев од 28.02.2011. године па до исплате, као и захтјев за накнаду трошкова парничног поступка. Тужитељи су обавезани да туженом надокнаде трошкове парничног поступка у износу од 5.911,42 КМ, са законском затезном каматом од дана пресуђења па до исплате.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 199122 17 Гж од 08.12.2017. године жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена. Одбијени су захтјеви странака за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побијају тужитељи због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом

да се побијана пресуда преиначи и тужбени захтјев тужитеља усвоји, или да се иста укине и предмет врати на поновно суђење.

У одговору на ревизију тужени предлаже да се изјављена ревизија одбије, као неоснована.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља: да се утврди да је правно ништав мјенични авал – јемство дато као средство обезбјеђења отплате кредита код туженог по уговору о кредиту број 01208775-08 од 19.02.2009. године; да се тужени обавезе да друготужитељу врати незаконито заплијењена средства са пословног рачуна у износу од 17.000,00 КМ; да се тужени обавезе да друготужитељу надокнади штету услед незаконите блокаде рачуна и немогућности обављања привредне дјелатности у износу од 26.186,00 КМ; да се тужени обавезе да тужитељу на име изгубљене зараде исплати износ од 50.000,00 КМ.

Одлучујући о захтјевима тужитеља, поведеном доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да је дана 19.02.2009. године закључен уговор о кредиту број ..., између М.Л. као корисника кредита, којим је од стране даваоца кредита - туженог, одобрен кредит у износу од 30.000,00 КМ, уз промјењиву каматну стопу од 16,70% на годишњем нивоу, са роком отплате од 48 мјесеци према плану отплате на грејс период од 10 година; да је као средство и инструмент обезбјеђења уговорена мјеница коју је издао корисник кредита М.Л., а као јемци су исту прихватили и потписали тужитељи, те ресторан Р.К.Д. и СТР Р. Л. Г.; да је у уговору (члан 7.) уговорено, уколико корисник кредита не буде извршавао обавезе по уговору у року, да ће давалац кредита за период кашњења поред редовне камате обрачунавати и затезну камату на износ доспјелих, а неизмирених рата; да је у члану 8. уговора одређено, уколико нередовно и неблаговремено корисник кредита отплаћује кредит, да давалац кредита има право на једнострани раскид уговора, као и наплату цјелокупног износа кредита са каматом; да је чланом 10. уговора корисник кредита овластио даваоца кредита да примљену бјанко мјеницу може користити за наплату свог доспјелог потраживања, да може у примљену бјанко мјеницу уписати сва доспјела потраживања на дан попуњавања мјенице и провести све законом предвиђене радње, ради наплате мјеничног потраживања; да је дописом туженог од 19.05.2010. године првотужитељ упозорен да М.Л. не испуњава обавезе по кредиту; да је М.Л. умро 18.03.2011. године; да је бјанко мјеница серијски број ... попуњена од стране даваоца кредита (туженог) на износ од 35.836,23 КМ, са роком доспјећа 01.07.2010. године; да су мјеничном изјавом од 06.02.2009. године тужитељи безусловно гарантовали и дозволили да се ради обезбјеђења кредита одобреног у корист М.Л. може извршити наплата од њих као јемаца и давалаца изјаве у висини обавеза по одобреном кредиту, што гарантују цјелокупном имовином предузећа С. д.о.о. К.н.В. и Г.В. својом личном имовином; да је мјеница поднешена на наплату кориснику кредита 01.07.2010. године; да је након неуспјеле наплате тужени активирао остале инструменте обезбјеђења потраживања ради наплате неплаћеног, а доспјелог потраживања; да је на темељу предметне мјенице, као вјеродостојне исправе, тужени (као тражилац извршења) против тужитеља (као извршеника) поднио приједлог за извршења, ради наплате дуга по кредиту у износу од 35.836,53 КМ; да је извршни суд дозволио предложено извршење, па након што су извршеници изјавили приговор поступак је настављен као по тужби; да су у том поступку тужени (тужитељи из ове парнице), пресудом Окружног привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 091395 11 Пс од 14.06.2011. године обавезани да тужитељу (тужени у овој парници) исплате износ од 34.274,62 КМ, са законском затезном каматом почев од 26.10.2010. године, уз обавезу накнаде трошкова парничног поступка;

да је истом пресудом одбијен приједлог предлагача (тужитељи из ове парнице) да се одреди судска мјера обезбјеђења и наложи пословним банкама да изврше деблокаду пословних рачуна С. д.о.о. К.н.В., која је проведена на основу предметне мјенице; да је пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 091395 12 Пж од 23.03.2012. године жалба тужених одбијена и означена првостепена пресуда потврђена; да је рјешењем Врховног суда Републике Српске број 57 0 Пс 091395 12 од 30.07.2015. године ревизија тужених изјављена против другостепене пресуде одбачена; да је, према подацима из налаза вјештака економске струке Т.З.С. од 11.10.2016. године, из основа наведеног кредита, са рачуна друготужитеља, у периоду 16.03.2009. до 17.07.2014. године, скинут укупан износ од 3.480,18 КМ.

На темељу тих чињеница, те налазећи да су наводи тужитеља да није имао сазнања о износу кредита супротни материјалним доказима, првостепени суд је закључио да нема елемената за утврђење ништавости мјеничног авала – јемства као средства обезбјеђења отплате кредита по предметном уговору о кредиту по мјеници број Налазећи да тиме нису незаконито заплијењена новчана средстава са рачуна друготужитеља, јер је тужени активирао инструменте обезбјеђења у складу са законом, те да тужитељи нису доказали настанак штете и изгубљене добити, позивом на одредбе члана 18. став 2. и 48. став 1. Закона о мјеници („Службени гласник Републике Српске“ број: 32/01 – у даљем тексту: ЗМ), примјеном правила о терету доказивања, првостепени суд је судио тако што је захтјев тужитеља у цјелости одбио.

Одлучујући о жалби тужитеља, другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, уз допуну да тужитељи нису доказали да су доведени у заблуду у погледу кредитне способности главног дужника и да нема услова да се у смислу одредаба члана 103. и 111. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85 и 57/89 те "Службени гласник Републике Српске" бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04- даље: ЗОО) утврди ништавост датог мјеничног авала. Сагласно томе, изјављену жалбу је одбио и првостепену пресуду потврдио.

Ревизионим наводима, правилност и законитост нижестепених пресуда којима је захтјев тужитеља у цјелости одбијен, није доведена у озбиљну сумњу.

Тужитељи су захтјев у овој парници утемељили на наводима тужбе да су приликом давања мјеничног јемства-авала, као средства обезбјеђења кредита по уговору о кредиту закљученом између М.Л. (као корисника кредита) и туженог (као даваоца кредита), доведени у заблуду у погледу износа кредита (да су мислили да се ради о мањем кредиту) и у погледу чињенице да је корисник кредита у моменту одобравања кредита већ био презадужен другим кредитима (да нису били упознати са том чињеницом), те да се ради о битној заблуди усљед које су наведени на давање спорног јемства и да се из тог разлога ради о правно ништавом послу.

Како су тужитељи, у писменој изјави од 06.02.2009. године, којом су безусловно гарантовали цјелокупном имовином друготужитеља и личном имовином првотужитеља и дозволили да се ради обезбјеђења кредита одобреног у корист М.Л. може извршити наплата од њих као јемаца и давалаца изјаве у висини обавеза по одобреном кредиту, тачно означили број и датум кредита за који су гарантовали то је једини могући закључак да им је био познат износ кредита за који дају гаранцију. Поред тога, како то правилно утврђује првостепени суд, првотужитељ је у свом исказу датом пред судом у својству парничне странке, навео да је мислио да се ради о кредиту у износу од 5.000,00 КМ, док је друготужитељ у притужби коју је упутио Агенцији од 07.06.2010. године тврдио да је био

јемац за кредит у износу од 15.000,00 КМ, што је у прилог закључку да су тужитељи били упознати са износом одобреног кредита.

Према подацима из налаза вјештака економске струке, као и према извјештају Централне банке БиХ о текућим задужењима М.Л. на дан 30.04.2010. године, исти је прије предметног кредита био задужен још кредитом из 2006. године код Raiffeisen банке дд Сарајево у износу од 10.000,00 КМ, па стога, те како је у моменту одобравања кредита корисник кредита био власник ресторана и рибарнице и имао властиту производњу (одговор туженог Агенцији од 12.07.2010. године), није могуће извести закључак да је у моменту одобрења предметног кредита корисник кредита био презадужен. Произлази, да тужитељи у доказном поступку пред првостепеним судом нису доказали ни наводе тужбе да је у моменту закључења уговора о кредиту корисник кредита био презадужен и да му је упркос те чињенице кредит одобрен, а да тужитељима та чињеница није била предочена.

Према томе, примјеном правила о терету доказивања, нижестепени судови су правилно закључили да није доказано постојање заблуде на страни тужитеља у вријеме давања мјеничног авала, као средства обезбјеђења предметног кредита, на коју су се у чињеничним наводима тужбе позивали. Тиме се ни не ради о заблуди у смислу одредаба члана 61. и 65. ЗОО, на које законске одредбе су се позивали у тужби, која би опет да је утврђено њено постојање, као мана воље, била законски основ за релативну ништавост датог мјеничног авала, а не за утврђење апсолутне ништавости (како гласи тужбени захтјев).

Нема мјеста ревизионим наводима, којима се спори формално правна исправност мјенице коју је издао корисник кредита (тима и формално правна ваљаност датог мјеничног авала), уз тврдњу да на темељу исте није могло доћи до наплате новчаних средстава са рачуна друготужитеља и блокаде рачуна, о ваљаности које мјенице је (додуше у форми претходног питања) од стране суда већ одлучивано приликом доношења пресуде Окружног привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 091395 11 Пс од 14.06.2011. године.

Корисник кредита М.Л. је издао сопствену бјанко мјеницу без протеста број ..., као средство обезбјеђења кредита број ... од ... године, у складу са одредбом члана 18. став 2. ЗМ. Ваљано издавање бјанко мјенице претпоставља давање овлаштења од њеног издаваоца кориснику мјенице да обавезне састојке може накнадно уписати. Такво овлаштење се може дати изричито, писменим путем или усмено, али и прећутно (нпр. само предавање мјенице). У конкретном случају издавалац мјенице (корисник кредита) је овлаштење за попуњавање бјанко мјенице дао основним уговором о кредиту (члан 10. уговора), док се може сматрати да су тужитељи (који су се на мјеници пописали као јемци – авалисти) сагласност за попуњавање бјанко мјенице дали стављањем потписа на саму бјанко мјеницу, али и писменом изјавом од 06.02.2009. године.

Одредбом члана 31. ЗМ прописано је да се исплата мјенице може за цијели мјенични износ или за његов дио обезбједити авалом (мјеничним јемство), а авал се даје на мјеници или на алонжу мјенице и потписује га авалиста, који одговара као и онај за кога јемчи (члан 32. и 33. ЗМ). У конкретном случају авал је исправно унесен на полеђини мјенице, а тужитељи не споре да су потписали мјеницу као авалисти, па је означена мјеница формално правно исправна. Предметна мјеница је издата без протеста, па не стоје наводи ревидента да није извршен протест мјенице код суда. Према одредби члана 48. став 1. ЗМ одговорност авалисте је солидарна. Према одредби члана 39. ЗМ тужени је био овлаштен да поднесе банци мјеничног дужника, односно авалисте, мјеницу на наплату, па

је до блокаде рачуна друготужитеља дошло на основу законског овлаштења туженог да поднесе мјеницу на наплату.

Према налазу вјештака економске струке, те изјашњењу вјештака на рочишту одржаном дана 03.11.2016. године, у поступку наплате мјенице, са рачуна друготужитеља је скинут укупан износ од 3.470,18 КМ у корист рачуна туженог (а није доказана наплата износа од 17.000,00 КМ чији поврат се захтјевом тражи), па како, према већ реченом, наведено поступање није протуправно, већ је у складу са законом, то је у овом дијелу захтјев друготужитеља неоснован. Тиме нема мјеста наводима ревидента да је тужени незаконитим поступањем тужитељима нанио губитке.

Друготужитељу, из истих разлога, не припада ни право на накнаду обичне штете, за коју друготужитељ тврди да ју је трпио услед блокаде рачуна (није тачно утврђено у којем периоду је била блокада рачуна). При томе није доказано ни постојање штете, нити њена висина, јер у овом дијелу у предметној парници постоје само наводи тужитеља док нису извођени докази у правцу доказивања претрпљене штете. Сагласно овим разлозима, друготужитељу не припада ни изгубљена добит у захтјеваном износу од 50.000,00 КМ, при чему друготужитељ није такође доказао постојање ове штете, нити висину (друготужитељ чак ни не наводи у чему се ова штета огледа и на који тачно период се односи).

Према томе, супротно ревизионим наводима, нижестепене пресуде су засноване на правилној оцјени изведених доказа, те је од стране нижестепених судова изведен правилан закључак да захтјев тужитеља није основан.

Сагласно изложеном, изјављена ревизија је одбијена, примјеном одредбе члана 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП).

Захтјев туженог за накнаду трошкова ревизионог поступка, на име састава одговора на ревизију у износу од 1.535,62 КМ, је одбијен, јер се не ради о нужном трошку у смислу одредбе члана 387. став 1. ЗПП.

Предсједник вијећа
Биљана Томић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић